

Vallomása lett volna őszinte

Nem fogom lemondani RMSZ-előfizetésemet, mint ahogy azt Simon András kolozsvári előfizetőjük helyezte kilátásba, noha teljesen megértem S. A. érveit és csak helyeselni tudom őket, még akkor is, ha a lap július 16-i számában közölt vezércikk kissé ironikus hangon közli a világgal, hogy elvesztenek egy előfizetőt, mert lapjuk közli Csurka István „önátvilágítását”. De az előfizetést még akkor sem mondom le, ha a Csurka-féle „kései sirató” után egy másik „önátvilágítást” hoznának le, mondjuk a Torgyán Józsefét, amelyben a jeles kisgazda pártelnöktől azt tudhatnánk meg, hogyan harcolt 1956 novembere után a kommunista zsarnokság ellen, mint a Tutschek-féle vérbíróság jegyzője.

Mindenesetre, szerény véleményem szerint is, kár az ilyen írományok közlésére használni az amúgy is alaposan megdrágult újság hasábjait. Ha Csurka Istvánt valóban annyira furdalja lelkiismerete ügynöki múltja miatt, akkor ezt az önvallomást már régen és önként meg kellett volna tennie és nem most, amikor erre kényszerítve volt (hogy ezt most zsarolás hatására tette meg, abból ne próbáljon tőkét kovácsolni a maga számára, a zsarolás ténye legfeljebb a zsarolót — egykori elvbarátja — minősíti).

Ha késve bár, de mégis megvallotta múltját, akkor legalább vallomása lett volna őszinte. De ez az, amit elkerül. Őszinteségének jellemzésére idézek író-társa, **Eörsi István** (1956-os elítélt) egyik írásából (Az undor, Népszabadság 1991. nov. 16.), amelyben **E. I.** azokat a Kádárrendszerrel szembeni „ellenállókat” jellemzi, akiknek száma a 80-as évek végétől szinte gombamódra szaporodott. Többek között ezeket írja:

„Ellenállt itt mindenki: a múzeumigazgatók, a történészek és jogászok. Volt aki vérbírósági jegyzőként állt ellen és olyan is akadt, aki tanszéki oktatóként mint praktizáló feljelentő... Ellenállt Csurka István is, a hivatalos kultúrpolitikába mindinkább belesimuló sikerdarabjaival, miközben apanázst fogadott el az egykori, katpolos verőlegénytől. Halála után szép cikkeket írt róla — jelenleg, ha jól értem

parlamentari hablutyolását, börtönbe esukatná. A pénzt csak taktikai kényszerűségből fogadta el; most viszont más időket élünk.

Az említett verőlegény nem volt más, mint Kardos György, a Magvető Könyvkiadó későbbi igazgatója. Hogy milyen szadizmussal végezte „munkáját” a hírdet katonapolitikai osztályon, azt megtudhatjuk Kubinyi Ferenc nálunk is kapható könyvéből (Ketrecebe engem zártak, Holnap Kiadó, Bp. 1989.). Mit lehet mondani valakiről, akinek ilyen pártfogója volt? Legfeljebb azt a közmondást lehet idézni, amelyik úgy kezdődik, hogy a „madarat tolláról...”.

A tények valós ismerete nélkül nem ítéltető el Cs. I. azért, mert annak idején aláírta ügynöki beszervezését. Csak ő tudhatja, milyen fizikai és lelki kényszerhatása alatt tette meg. De elítélhető Kardoshoz való viszonyáért, őszinteségének hiányaért, felelőtlen kijelentéseiért, amelyekkel oly sok magyart uszított egymás ellen.

De sajnós, nem csak ő volt az egyedüli, aki ilyen vagy olyan céllal, aláírásával az elnyomó Kádár-rendszert támogatta azokban a keserves időkben. 1957 szeptemberében mintegy 170 író írta alá azt az hírdet felhívást, amelyben az aláírók az ellen tiltakoznak, hogy az ENSZ tárgyalja a magyar kérdést (az 1956 novemberi szovjet agresszió elítéléséről volt szó) és kiálltak a szovjetek által a magyar nép nyakára ültetett úgynevezett „forradalmi munkás-paraszt kormány” mellett. Nem is akármilyen nevek szerepeltek az aláírók közt, így pl. Illyés Gyula, Németh László, Veres Péter, Szabó Pál, Csurka Péter, Kosztolányi Dezsőné, Kodolányi János, Hegedüs Géza. (Borenich Péter: Zsarolás vagy alku, dokumentumösszeállítás, elhangzott a Kossuth rádióban ez év tavaszán.) Hát igen, azokban az időkben nagyon sokan nem tudtak ellenállni a hatalom nyomásának.

Talán jobb lett volna, ha Cs. I. hallgat Horn Gyula intelmére, miszerint „jobb, ha nem ugrál sokat, mert a neve szerepel az ügynöklistán”. Most megkapta azt, ami ezért az ügynöklistáért kijárt neki, de nem azoktól, akiket mániákus ellenségképével igazi ellenségeinek gondolt, hanem azoktól, akiket barátainak hitt. Példájából mások is okulhatnak.

SZAKÁCS GYÖRGY
Nagyszalonta